

Kwota wolna od podatku i świadczenie wychowawcze 500+ po pięciu latach od prezydenckich deklaracji

Komentarz Przedwyborczy CenEA 22/06/2020

Michał Myck
Monika Oczkowska
Kajetan Trzciński

Kwota wolna od podatku i świadczenie wychowawcze 500+ po pięciu latach od prezydenckich deklaracji

Michał Myck
Monika Oczkowska
Kajetan Trzeciński

Spis treści

Wstęp.....	2
1. Zmiany w kwocie wolnej od podatku i świadczeniu wychowawczym 500+: podejście mikrosymulacyjne.....	3
2. Kwota wolna od podatku i świadczenie wychowawcze 500+: całkowite korzyści wynikające z deklaracji i wprowadzonych rozwiązań.....	5
3. Kwota wolna od podatku i świadczenie wychowawcze 500+: dystrybucyjny rozkład zmian w dochodach gospodarstw domowych.....	6
4. Czy kwota wolna od podatku mogła wzrosnąć do 8 000 zł dla wszystkich podatników?.....	9
Podsumowanie.....	10
Bibliografia.....	11

Wstęp

Od czasu kampanii wyborczej przed wyborami parlamentarnymi w 2011 roku Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA regularnie publikuje podsumowania działań kolejnych rządów kończących się kadencji polskiego parlamentu wraz z oceną tego, w jakim stopniu partie rządzące wywiązały się ze swoich przedwyborczych obietnic składanych przed dojściem do władzy. W ostatnim Komentarzu przedwyborczym z października 2019 roku (Myck i in. 2019b) pokazano dystrybucyjne konsekwencje pakietu reform wprowadzonych przez rządy Zjednoczonej Prawicy po 2015 roku, obejmującego z jednej strony szeroki zestaw transferów publicznych, a z drugiej szereg przyjętych rozwiązań w systemie podatkowym. W tym drugim przypadku zestaw wprowadzonych reform podatkowych został porównany do jednego z głównych haseł przedwyborczych z 2015 roku, a mianowicie zapowiedzi podniesienia kwoty wolnej od podatku do 8 000 złotych rocznie dla wszystkich podatników.

Choć kwestie polityki podatkowo-świadczeniowej nie należą bezpośrednio do konstytucyjnych kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, to w kolejnych kampaniach prezydenckich regularnie wraca temat rozwiązań dotyczących systemu podatkowego i zakresu wsparcia ze strony państwa w ramach systemu transferów publicznych. Podobnie jak w innych sprawach, Prezydent może w odniesieniu do reform podatkowo-świadczeniowych podjąć inicjatywę legislacyjną i skierować do Parlamentu swoje propozycje, choć to, czy zostaną one przez Parlament przyjęte, i w jakiej formie będą procedowane, zależy oczywiście od decyzji większości w każdej z izb.

W czasie kampanii prezydenckiej w 2015 roku jednymi z głównych haseł wyborczych Prezydenta Andrzeja Dudy były dwa rozwiązania w systemie podatkowo-świadczeniowym. W swoim programie wyborczym Andrzej Duda obiecywał z jednej strony wprowadzenie świadczenia dla rodzin z dziećmi w wysokości 500 złotych miesięcznie, a z drugiej uniwersalne podniesienie wysokości kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł (patrz Ramka 1a, b). W niniejszym Komentarzu przedstawiono analizy skupiające się na tych dwóch elementach systemu podatkowo-świadczeniowego, a przyjęte ostatecznie przez rząd i Parlament rozwiązania w tych kwestiach porównano do deklaracji składanych przez Andrzeja Dudę przed wyborami prezydenckimi, a następnie powtórzonych w czasie kampanii wyborczej do Parlamentu w 2015 roku w programie Prawa i Sprawiedliwości.¹ Analizie poddano zarówno zakres i potencjalne konsekwencje składanych przez Prezydenta Andrzeja Dudę obietnic, jak i rzeczywisty wpływ rozwiązań, które w przypadku kwoty wolnej od podatku oraz świadczenia 500+ zostały wprowadzone w życie przez rządy i parlamentarną większość Zjednoczonej Prawicy. Należy wspomnieć, że zarówno w przypadku świadczeń, jak i podatków, w ostatnich pięciu latach rządy Zjednoczonej Prawicy wprowadziły szereg rozwiązań dotyczących innych parametrów systemu, takich jak świadczenie 300+, obniżenie podstawowej stopy podatkowej w systemie PIT, czy wprowadzenie tzw. trzynastej emerytury. Pełen pakiet reform został poddany szczegółowym analizom przed zeszłorocznymi wyborami parlamentarnymi w Myck i in. (2019b). W związku ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi, w niniejszym Komentarzu skupiono się wyłącznie na elementach systemu podatkowo-świadczeniowego, które znalazły się w programie wyborczym Andrzeja Dudy w 2015 roku.

W pierwszej części Komentarza krótko opisano zastosowane w analizach podejście mikrosymulacyjne. W drugiej i trzeciej części przedstawiono wpływ analizowanych rozwiązań w zakresie kwoty wolnej i świadczenia wychowawczego 500+ na sytuację materialną gospodarstw domowych w podziale na dochodowe grupy decylowe i typy rodzin.² Część czwarta zawiera porównanie rozkładu korzyści wśród gospodarstw domowych płynących z uniwersalnego podniesienia kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł i wyizolowanego efektu upowszechnienia świadczenia wychowawczego 500+. Wyliczenia przedstawione w Komentarzu oparte są o dane z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych z 2018 roku i przeprowadzone zostały z wykorzystaniem modelu mikrosymulacyjnego SIMPL, wykorzystywanego regularnie do badań prezentowanych w czasopismach naukowych, raportach i komentarzach CenEA (np. Myck i in. 2020a, b, Myck i Trzcinski 2019).

1. Zmiany w kwocie wolnej od podatku i świadczeniu wychowawczym 500+: podejście mikrosymulacyjne

Ze względu na specyfikę deklaracji względem reform w systemie podatkowo-świadczeniowym złożonych przez Prezydenta przed wyborami w 2015 roku, w analizach przedstawionych w niniejszym Komentarzu skupiono się wyłącznie na dwóch elementach tego systemu, a mianowicie na konsekwencjach rozwiązań przyjętych względem kwoty wolnej od podatku oraz wprowadzenia świadczenia wychowawczego 500+.

1 Inną istotną deklaracją Andrzeja Dudy w trakcie kampanii wyborczej w 2015 było obniżenie wieku emerytalnego – efektów tych zmian, wprowadzonych w 2017 roku, ze względu na ich długofalowy charakter, nie można wiarygodnie oszacować z wykorzystaniem modelu mikrosymulacyjnego.

2 Dochodowe grupy decylowe – dziesięć grup obejmujących po 10% populacji, od gospodarstw o najniższych dochodach do dyspozycji do gospodarstw najzamożniejszych, wyliczonych na podstawie tzw. dochodu ekwiwalentnego, czyli uwzględniając różnice w wielkości gospodarstwa domowego z zastosowaniem zmodyfikowanej skali ekwiwalentnej OECD. Typy rodzin wybrane do analiz: osoby samotne w wieku produkcyjnym bez dzieci na utrzymaniu; osoby w wieku produkcyjnym samotnie wychowujące dzieci; małżeństwa w wieku produkcyjnym bez dzieci na utrzymaniu; małżeństwa w wieku produkcyjnym posiadające dzieci na utrzymaniu; osoby samotne w wieku poprodukcyjnym; małżeństwa (obydwie osoby) w wieku poprodukcyjnym.

Zmiany względem wszystkich pozostałych elementów systemu zostały celowo wyłączone z analiz, by móc klarownie wyizolować konsekwencje tych jego dwóch obszarów, które znalazły się w programie przedwyborczym Andrzeja Dudy w 2015 roku (analizy pełnego pakietu reform podatkowo-świadczeniowych od 2015 roku przedstawiono w Myck i in. 2019b).

Podsumowanie prac legislacyjnych nad zmianami w formacie i funkcjonowaniu kwoty wolnej od podatku oraz nad wprowadzeniem i zmianami programu Rodzina 500+ przedstawiono w Ramce 1. Rządowy projekt ustawy dotyczącej programu Rodzina 500+ przedstawiony został na początku grudnia 2015 roku, a program ten – po nielicznych poprawkach – Parlament przyjął w połowie lutego 2016 roku. W kwietniu 2019 roku Parlament, na wniosek rządu, wprowadził zmianę w funkcjonowaniu programu Rodzina 500+, usuwając ograniczenia dochodowe w przypadku świadczeń wypłacanych na pierwsze dziecko w rodzinie. W kwestii procesu legislacyjnego odnoszącego się do zmian w kwocie wolnej od podatku, mimo że pierwsza inicjatywa w tej sprawie wyszła ze strony nowo wybranego Prezydenta tuż po wyborach (30 listopada 2015 r.), to prace w Sejmie nad prezydenckim projektem zmian zostały zawieszone. Ostatecznie, ustawa wprowadzająca w życie zmiany w podatku dochodowym od osób fizycznych, w tym w sposobie funkcjonowania kwoty wolnej, została zaakceptowana przez Parlament i podpisana przez Prezydenta na koniec listopada 2016 r. W przeciwieństwie do zmian proponowanych przez Prezydenta, w myśl których wyższą kwotą wolną na poziomie 8 000 zł mieli być objęci wszyscy podatnicy, ostatecznie przyjęta ustawa wprowadziła wzrost kwoty wolnej - najpierw do 6 600 zł rocznie za rok podatkowy 2017 a następnie do 8 000 zł rocznie od roku podatkowego 2018, jednak wyłącznie dla podatników o dochodach nieprzekraczających tych wartości. Dla pozostałych podatników wysokość kwoty jest najpierw stopniowo ograniczana do wartości 3 091 zł rocznie, a następnie – dla tych, których dochód podatkowy przekracza próg wyższej stawki podatkowej – stopniowo wycofywana do zera. Według naszych szacunków takie rozwiązanie oznacza, że w 2019 roku wysokość kwoty wolnej od podatku dla dużej większości podatników PIT rozliczających się według skali wynosiła nadal nie więcej niż 3 091 zł (lub dwukrotność tej kwoty w przypadku wspólnego rozliczenia).

Ramka 1a Świadczenie wychowawcze w Programie Rodzina 500+

O nowym dodatku dla rodzin w wysokości 500 złotych na dziecko Prawo i Sprawiedliwość wspominało już w 2014 r. przy okazji przedstawionego wówczas programu partii (PiS 2014). Choć w treści tego programu nazwane „powszechnym”, świadczenie miało wynosić 500 zł miesięcznie na każde dziecko w rodzinach uboższych i na drugie i kolejne dzieci w rodzinach zamożniejszych. Następnie Prezydent Andrzej Duda, jeszcze jako kandydat w wyborach na Prezydenta RP w maju 2015 roku, przedstawił podczas konwencji w lutym tego roku propozycję tego świadczenia w ramach swojego programu wyborczego (TVN24.pl 2015, TVPinfo 2015). Propozycja ta stanowiła jeden z podstawowych punktów pierwszego filaru „Rodzina” programu wyborczego przyszłego Prezydenta. Propozycja w zakresie świadczenia była kontynuowana w programie wyborczym Prawa i Sprawiedliwości podczas kampanii do wyborów parlamentarnych jesienią tego roku (PiS 2015). Bezpośrednio po wygranych wyborach rząd Zjednoczonej Prawicy podjął inicjatywę ustawodawczą mającą na celu wprowadzenie świadczenia do polskiego systemu transferów socjalnych. Rządowy projekt ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci dotyczący właśnie tego świadczenia został przedstawiony po raz pierwszy 2 grudnia 2015 r., zaś podany do wiadomości publicznej i poddany publicznym konsultacjom – 23 grudnia 2015 r. (RCL 2015). Pierwotny projekt ustawy zakładał wliczanie świadczenia do kryterium dochodowego uprawniającego do innych świadczeń społecznych, przez co otrzymanie świadczenia wychowawczego mogło wpływać na utratę innych świadczeń, co zostało w późniejszej wersji projektu ustawy zmienione (MRPiS 2016). Skorygowany projekt ustawy trafił pod obrady Sejmu 1 lutego 2016 r. Projekt po drobnych korektach został przekazany do Senatu 11 lutego, gdzie przyjęto go bez poprawek, i Prezydent złożył podpis pod ustawą 17 lutego 2016 r. (Sejm RP 2016a). Choć Prezydent nie zaangażował się bezpośrednio w inicjatywę ustawodawczą wprowadzenia świadczenia w życie, to z jego ramienia do Sejmu wpłynął projekt poprawek do ustawy dotyczącej tego świadczenia, korygujący mechanizm naliczania zobowiązań alimentacyjnych w sytuacji otrzymywania przez rodzinę świadczenia wychowawczego (Sejm RP 2016b). Natomiast znacząca zmiana w sposobie funkcjonowania uprawnień do świadczenia wychowawczego w postaci zniesienia kryterium dochodowego na pierwsze dziecko została zaproponowana z inicjatywy rządu w kwietniu 2019 r., a następnie w ciągu miesiąca przegłosowana w obu izbach Parlamentu i podpisana przez Prezydenta (Sejm RP 2019).

Ramka 1b Zmiany w funkcjonowaniu kwoty wolnej od podatku

Choć w programie Prawa i Sprawiedliwości przedstawionym jeszcze w 2014 r. wspomniano o zamiarze corocznego podwyższania kwoty wolnej od podatku do osiągnięcia poziomu minimum egzystencji (PiS 2014), to Andrzej Duda, jako kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podczas kampanii wyborczej w 2015 r., zadeklarował podniesienie kwoty wolnej do 8 000 zł rocznie dla wszystkich podatników (TVN24.pl 2015, TVPinfo 2015). W takim też kształcie propozycja ta znalazła się ostatecznie wśród obietnic PiS przedstawionych przed wyborami parlamentarnymi podczas konwencji PiS w lipcu 2015 r. (PiS 2015). Zgodnie z przedwyborczą obietnicą, bezpośrednio po objęciu urzędu Prezydenta RP, 30 listopada 2015 r. Andrzej Duda podjął inicjatywę ustawodawczą przedstawiając w Sejmie projekt stosownych zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych (Sejm RP 2015). Po pierwszym czytaniu i skierowaniu projektu do opiniowania przez Komisję Finansów Publicznych, Sejm zawiesił prace nad projektem. Temat zmian kwoty wolnej od podatku w różnym zakresie podejmowany był wielokrotnie w debacie publicznej w 2016 r., a do Sejmu zgłaszano szereg związanych z tym inicjatyw (Sejm RP 2016d, e). Jednak prace w Parlamencie nad zmianą kwoty wolnej rozpoczęły się dopiero pod koniec roku, wraz ze zgłoszeniem poselskiego projektu de facto wnioskującego o zachowanie w 2017 r. dotychczasowych zasad opodatkowania, uwzględniając utrzymanie wysokości kwoty wolnej (Sejm RP 2016c). W wyniku intensywnych prac obu izb Parlamentu ostatecznie przyjęta i podpisana przez Prezydenta 29 listopada 2016 r. ustawa zmieniająca ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych wprowadziła zasadnicze zmiany w sposobie funkcjonowania kwoty wolnej od podatku od roku podatkowego 2017. Choć z jednej strony wartość kwoty wolnej została podwyższona do 6 600 zł rocznie (8 000 zł od roku podatkowego 2018 – Sejm RP 2017) dla podatników o najniższych dochodach, to jednocześnie dla większości podatników jej wartość pozostawiono na niezmiennym poziomie, zaś dla podatników o najwyższych dochodach – zmniejszono lub całkowicie wycofano kwotę wolną.

Tabela 1 Wartości wybranych parametrów symulowanych w Komentarzu systemów podatkowo-świadczeniowych (w złotych)

	System 04.2015	System 04.2020	System 04.2020 bez reform KWP i 500+	System 04.2020 uwzględniając deklaracje przedwyborcze Prezydenta
	(1)	(2)	(3)	(4)
Próg podstawy ZUS	118 770	156 810	156 810	156 810
Próg podatkowy (32%)	85 528	85 528	85 528	85 528
Kwota wolna od podatku				
- dochód <8 000	3 091	8 000	4 080	8 000
- dochód 8 000-13 000	3 091	3 091-8 000	4 080	8 000
- dochód 13 000-85 528	3 091	3 091	4 080	8 000
- dochód 85 528-127 000	3 091	0-3 091	4 080	8 000
- dochód >127 000	3 091	0	4 080	8 000
Koszty uzyskania przychodu***	1 335	3 000	3 000	3 000
Podstawowa stawka podatku	18%	17%	17%	17%
PIT dla osób w wieku <26 lat	tak	nie	nie	nie
Świadczenie wychowawcze 500+	0	500	0	500
- próg dochod. na 1 dziecko**	-	nie	-	800
- wliczane przy kwal. do świad.***	-	nie	-	tak

Przeprowadzone w Komentarzu wyliczenia opierają się na metodologii przedstawionej w Raporcie z dn. 12.04.2019 r. (Myck i in. 2019a) i stosowanej we wcześniejszych raportach CenEA podsumowujących politykę podatkowo-świadczeniową. W Tabeli 1 przedstawiono wartości wybranych elementów systemu podatkowo-świadczeniowego przyjęte w poszczególnych modelowanych w Komentarzu scenariuszach. W aktualnie obowiązującym systemie podatkowym (**System 04.2020**) kwota wolna od podatku jest stopniowo zmniejszana wraz ze wzrostem dochodu do opodatkowania. Kwota wolna w wysokości 8 000 zł rocznie przysługuje podatnikom, których roczny dochód do opodatkowania nie przekracza tej kwoty. Podatników uzyskujących dochody w przedziale od 8 000 zł do 13 000 zł rocznie obowiązuje mechanizm stopniowo zmniejszanej kwoty wolnej, a w przypadku dochodów przekraczających 13 000 zł jej wartość wynosi 3 091 zł rocznie, co odpowiada dotychczasowej wysokości kwoty wolnej, utrzymywanej od 2009 r.

Tabela 1

Źródło: CenEA – opracowanie własne na podstawie odpowiednich aktów prawnych.

Uwagi: Poziom indeksacji systemu z (1) do (3): 1.32.

Parametry systemu podatkowego podane w wartościach rocznych, parametry świadczenia wychowawczego – w wartościach miesięcznych. Szerszy opis funkcjonowania poszczególnych parametrów systemu podatkowo-świadczeniowego można znaleźć m.in. w Myck i in. 2015.

* Wysokość kosztów uzyskania przychodu przysługujących pracownikom zależy od miejscowości zatrudnienia oraz liczby umów o pracę; w modelu SIMPL analizowana jest wyłącznie podstawowa kwota przysługująca pracownikom nie dojeżdżającym i zatrudnionym w jednym miejscu pracy.

** Wyższe kryterium dochodowe obowiązuje dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.

*** Informacja czy świadczenie wychowawcze 500+ wliczane jest do dochodu przy kwalifikacji do uprawnień do dodatku mieszkaniowego i pomocy społecznej.

Kwota wolna o nominalnie niezmiennym poziomie przysługuje podatnikom z dochodami do wysokości progu podatkowego (85 528 zł rocznie), zaś przy dochodach przekraczających ten poziom jej wartość jest stopniowo ograniczana, a przy dochodzie do opodatkowania powyżej 127 000 zł rocznie – całkowicie wycofywana (w przypadku wspólnego rozliczenia małżonków wysokości podanych wyżej progów są dwukrotnie wyższe).

W przypadku kwoty wolnej od podatku podejście przyjęte w poniższych analizach opiera się na porównaniu sposobu jej funkcjonowania obecnie, jak opisano powyżej (**System 04.2020**), ze sposobem naliczania i wartością kwoty wolnej w systemie zakładającym wyłącznie stosowne zindeksowanie kwoty wolnej od 2015 r. tak, aby jej wysokość była neutralna względem oczekiwanego poziomu zarobków na rok 2020 r. (**System 04.2020 bez reform KWP i 500+**).³ Gdyby sposób funkcjonowania kwoty wolnej w 2020 roku był taki jak pięć lat wcześniej, a jej wartość zamiast być „zamrożona” na nominalnym poziomie, była podnoszona zgodnie z tempem wzrostu płac (podobnie jak podnoszony jest limit płatności składek emerytalno-rentowych ZUS), to jej wysokość dla wszystkich podatników rozliczających się w ramach skali podatkowej wynosiłaby 4 080 zł rocznie.

3 Indeksacja wysokości kwoty wolnej od podatku oparta jest o założenia dynamiki wzrostu płac wykorzystane do indeksacji progu trzydziestokrotności składek emerytalno-rentowych ZUS (Monitor Polski 2019).

System ze zindeksowaną wartością kwoty wolnej (**System 04.2020 bez reform KWP i 500+**) porównano następnie do systemu, w którym wysokość kwoty wolnej od podatku wynosiłaby 8 000 zł rocznie dla wszystkich podatników niezależnie od poziomu dochodów do opodatkowania (**System 04.2020 uwzględniając deklaracje przedwyborcze Prezydenta**). Taką kwotę wolną deklarował Prezydent Andrzej Duda w swoim programie przedwyborczym w 2015 roku i tyle miała ona wynosić zgodnie z projektem zmian w ustawie o podatku dochodowym złożonym przez Prezydenta do Sejmu w dniu 30.11.2015 r. By wyszczególnić tylko i wyłącznie konsekwencje dla dochodów gospodarstw domowych wynikające ze zmian w kwocie wolnej od podatku, wszystkie pozostałe elementy systemu podatkowego w przeprowadzonych symulacjach pozostają bez zmian i przyjmują wartości obowiązujące w kwietniu 2020.

Punktem wyjścia dla analiz konsekwencji programu Rodzina 500+ jest system bez tego programu (**System 04.2020 bez reform KWP i 500+**). W Komentarzu system ten porównano z jednej strony z obecnie obowiązującym systemem (**System 04.2020**), w którym świadczenie wychowawcze jest powszechne, bez ograniczenia uprawnień do świadczenia na pierwsze dziecko w rodzinie względem dochodu. Z drugiej strony, system bez programu Rodzina 500+ został porównany z formatem programu deklarowanym przez Prezydenta Dudę w programie przedwyborczym z 2015 roku (**System 04.2020 uwzględniając deklaracje przedwyborcze Prezydenta**). W tym przypadku przyjęto założenie obowiązywania kryterium dochodowego do otrzymania świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko, a także wliczanie tego świadczenia do dochodu przy ustalaniu uprawnień do dodatku mieszkaniowego i świadczeń z pomocy społecznej (zgodnie z pierwotnie przedstawionym projektem w grudniu 2015 r. – Ramka 1a).

Przedstawione w Komentarzu symulacje zostały opracowane w oparciu o model mikrosymulacyjny SIMPL wykorzystując dane ponad 36 tys. polskich gospodarstw domowych z prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny Badania Budżetów Gospodarstw Domowych z 2018 r. Dane zostały przeważone dla celów mikrosymulacyjnych i stosownie zindeksowane, aby wysokość poszczególnych dochodów wyrażona była w wartościach ze stycznia 2020 roku (szczegóły metodologiczne można znaleźć w Myck i in. 2015). Zarówno zatem struktura zatrudnienia, jak i poziom dochodów analizowanych gospodarstw domowych odnosi się do sytuacji sprzed spowolnienia gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19.

2. Kwota wolna od podatku i świadczenie wychowawcze 500+: całkowite korzyści wynikające z deklaracji i wprowadzonych rozwiązań

W Tabeli 2 przedstawiono symulowane całkowite roczne zmiany wartości dochodów gospodarstw domowych wynikające z porównania systemu bez reform kwoty wolnej (tylko indeksacja wartości do 2020 r.) i bez świadczenia 500+ (system (3) z Tabeli 1) z jednej strony z systemem obejmującym deklaracje przedwyborcze Prezydenta Andrzeja Dudy w zakresie tych dwóch parametrów systemu podatkowo-swiadczeniowego (system (4)-(3)), a z drugiej z systemem uwzględniającym rzeczywiste rozwiązania wprowadzone w tych dwóch obszarach do 04.2020 r. przez rząd Zjednoczonej Prawicy (system (2)-(3)).

Względem neutralnego rozwiązania, w którym kwota wolna rośnie wraz z tempem wzrostu płac do 4 080 zł rocznie, wprowadzenie kwoty wolnej od podatku w wysokości 8 000 złotych rocznie dla wszystkich podatników rozliczających się według skali podatkowej przyniosłoby gospodarstwom domowym korzyści wynoszące około 17,2 mld złotych rocznie. Natomiast w porównaniu do systemu zakładającego zindeksowaną wartość kwoty wolnej od podatku obowiązującej dla wszystkich podatników, rozwiązania rzeczywiście wprowadzone przez rządy Zjednoczonej Prawicy prowadzą do spadku dochodów gospodarstw domowych o około 3,6 mld zł rocznie. Pomimo wzrostu kwoty wolnej do 8 000 zł rocznie dla osób o najniższych dochodach, faktycznie wprowadzone rozwiązania są znacząco mniej korzystne z punktu widzenia gospodarstw, ponieważ w przypadku dużej większości podatników kwota wolna została utrzymana na niezmiennym poziomie, a w przypadku wielu innych została obniżona lub całkowicie zlikwidowana.

Z drugiej strony, świadczenie wychowawcze 500+ według kształtu proponowanego przez Prezydenta Dudę podczas kampanii wyborczej w 2015 r. przyniosłoby rodzinom z dziećmi korzyści w wysokości 22,3 mld złotych rocznie, natomiast program Rodzina 500+ w formie obowiązującym obecnie przekłada się na dochody wyższe o prawie 42 mld złotych rocznie. Co ciekawe, z punktu widzenia poziomu deficytu sektora finansów publicznych, pakiet rozwiązań względem kwoty wolnej i świadczenia 500+ zaproponowany przez Prezydenta w kampanii wyborczej z 2015 roku oznaczałby niemal taki sam całkowity roczny koszt (39,5 mld zł), co rozwiązania faktycznie przyjęte przez rządy Zjednoczonej Prawicy (38,3 mld zł), przy czym, jak pokazano poniżej, dystrybucyjny rozkład korzyści wynikających z tych pakietów dla dochodów gospodarstw domowych znacząco się różni, szczególnie wśród gospodarstw najuboższych.

Tabela 2 Wpływ modelowanych rozwiązań w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia wychowawczego 500+ na dochody gospodarstw domowych według analizowanych systemów (w mld zł w ujęciu rocznym)

	Realizacja deklaracji przedwyborczych Prezydenta	Rozwiązania wprowadzone przez rządy Zjednoczonej Prawicy
	System (4)-(3)	System (2)-(3)
Kwota wolna od podatku	17,21	-3,58
Świadczenie wychowawcze 500+	22,33	41,94
Razem:	39,54	38,36

Tabela 2

Źródło: CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL na podstawie danych BBGD 2018 (przeważonych dla celów mikrosymulacyjnych i zindeksowanych do 2020 r.).

Uwagi: Zmiany względem systemu z roku 2015 zindeksowanego do 2020 r. (system (3) w Tabeli 1). Wyliczenia dotyczą wyłącznie zmian w systemie podatkowo-swiadczeniowym w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia 500+.

3. Kwota wolna od podatku i świadczenie wychowawcze 500+: dystrybucyjny rozkład zmian w dochodach gospodarstw domowych

Na Wykresie 1 przedstawiono porównanie wpływu na dochody gospodarstw domowych deklarowanych w kampanii prezydenckiej (system (4)) i faktycznie wprowadzonych przez rząd (system (2)) zmian w funkcjonowaniu kwoty wolnej od podatku (Wykres 1a) oraz świadczenia wychowawczego 500+ (Wykres 1b). W obu przypadkach wpływ na dochody gospodarstw obliczony jest jako porównanie danego systemu z systemem neutralnym (system 3 z Tabeli 1), w którym założono zindeksowaną wysokość ulgi podatkowej dla wszystkich podatników i brak świadczenia 500+. Wyniki przedstawiono w podziale na decylowe grupy dochodowe, począwszy od 10% populacji o najniższych dochodach (grupa decylowa 1), po 10% gospodarstw o najwyższych dochodach (grupa decylowa 10).

Faktycznie wprowadzone przez rząd zmiany w sposobie funkcjonowania kwoty wolnej od podatku oraz jej podniesienie do 8 000 zł rocznie dla podatników o najniższych dochodach przyniosło korzyści dla około 840 tys. gospodarstw domowych. Jednak patrząc na rozkład zmian w dochodach gospodarstw według grup decylowych, przyjęte przez rząd rozwiązania przełożyły się na straty większości gospodarstw wynikające z „zamrożenia” kwoty wolnej na poziomie 3 091 zł rocznie w przypadku większości podatników oraz obniżenia lub całkowitej likwidacji kwoty wolnej dla tych o najwyższych dochodach. Porównanie obecnego systemu z systemem, w którym kwota wolna rośnie dla wszystkich podatników do 4 080 zł wskazuje przeciętnie na straty gospodarstw w każdej grupie decylowej poza najniższą. W przypadku najuboższych 10% populacji korzyści i straty się niwelują. Wśród gospodarstw z drugiej grupy decylowej przeciętnie straty wynikające z faktycznie przyjętych rozwiązań względem systemu z kwotą wolną w wysokości 4 080 zł wynoszą 13,10 zł miesięcznie, a w grupach 3 i 4 odpowiednio 18,00 zł i 22,20 zł. Względem systemu z „odmrożoną” kwotą wolną, na rozwiązaniach w obecnym systemie proporcjonalnie najbardziej tracą gospodarstwa z grup 3-6, wśród których przeciętne straty wynoszą około 0,5% dochodu do dyspozycji.

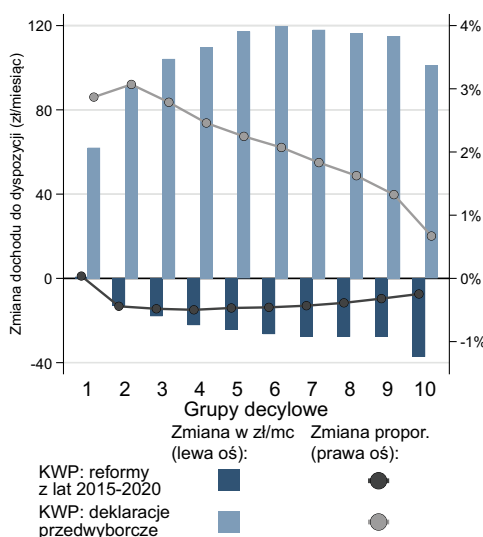
Dystrybucyjne konsekwencje faktycznie przyjętych przez rząd rozwiązań odnośnie kwoty wolnej mocno kontrastują z efektem deklaracji przedwyborczych Prezydenta w kontekście podniesienia kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł dla wszystkich podatników. W porównaniu do systemu z indeksowaną kwotą wolną (na poziomie 4 080 zł), przy założeniu wprowadzenia uniwersalnej kwoty wolnej na poziomie 8 000 zł rocznie, gospodarstwa domowe we wszystkich grupach decylowych odniosłyby znaczące korzyści. Na uniwersalnym podniesieniu kwoty wolnej do 8 000 złotych najbardziej zyskałyby gospodarstwa ze środka rozkładu dochodów – w grupach decylowych 5-7 dochody przeciętnie wzrosłyby o około 120 zł miesięcznie. Najwyższe proporcjonalne korzyści odniosłyby gospodarstwa z najniższych grup dochodowych – dochody tych z pierwszej, drugiej i trzeciej grupy decylowej wzrosłyby przeciętnie o około 2,9%.

W drugiej części Wykresu 1 przedstawiono korzyści uzyskiwane przez gospodarstwa domowe w wyniku obecnego programu Rodzina 500+, przy założeniu funkcjonowania tego programu według kształtu deklarowanego przez Prezydenta przed wyborami w 2015 r., a także według kształtu w jakim program ten działał do połowy 2019 r., kiedy zlikwidowano kryterium dochodowe do świadczenia na pierwsze (jedyne) dziecko w rodzinie. Dochodowe efekty programu 500+ w wartościach bezwzględnych przedstawiono na Wykresie 1b oddzielnie, by wyróżnić jego wpływ w formacie z i bez progu dochodowego (ciemno- i jasnoniebieskie słupki). Różnica między deklarowanym przed wyborami formatem świadczenia wychowawczego 500+, a jego pierwotnym kształtem obowiązującym przed 07.2019 r. była związana głównie z kwestią wliczania świadczenia 500+ do kryterium dochodowego do innych świadczeń społecznych. W związku z tym, różnice w korzyściach gospodarstw domowych odnoszone w obu przypadkach są minimalne i skoncentrowane przede wszystkim w grupie najuboższych gospodarstw. Natomiast różnice między deklarowanym przez Prezydenta Andrzeja Dudę formatem wsparcia dla rodzin z dziećmi, a tym, jak program ten funkcjonuje obecnie, są szczególnie wyraźne w górnych częściach rozkładu dochodów, w gospodarstwach które pierwotnie nie otrzymywały wsparcia na jedyne lub pierwsze dziecko w rodzinie ze względu na wysokość dochodów. W deklarowanym przez Andrzeja Dudę formacie programu i tym wprowadzonym od kwietnia 2016 roku, najwyższe korzyści wynoszące przeciętnie około 160 zł miesięcznie kierowane były do gospodarstw z dolnej połowy rozkładu dochodów.

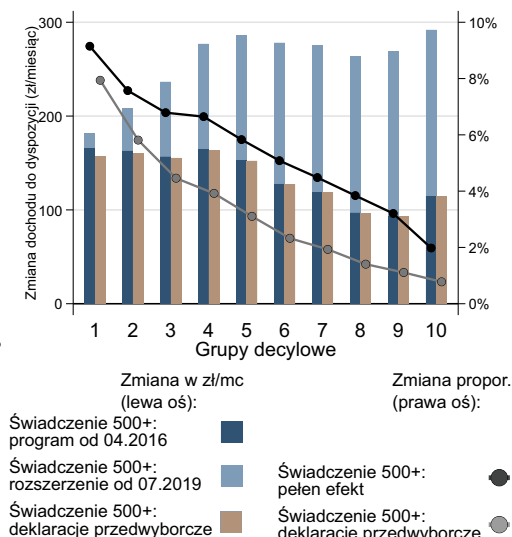
Dystrybucyjny obraz efektów programu Rodzina 500+ przed zniesieniem kryterium dochodowego do świadczenia na pierwsze dziecko istotnie różni się od obecnego wpływu programu na dochody rodzin, kiedy wsparcie trafia do wszystkich dzieci w wieku poniżej 18 lat bez względu na poziom dochodu w rodzinie. Zniesienie progu dochodowego (jaśniejsza część niebieskich słupków) w mniejszym stopniu wpływa na dochody gospodarstw z niższych grup decylowych, a w większym podnosi dochody gospodarstw z górnej części rozkładu.

Wykres 1 Wpływ modelowanych rozwiązań w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia wychowawczego 500+ na dochody gospodarstw domowych według dochodowych grup decylowych

a) kwota wolna od podatku

b) świadczenie 500+

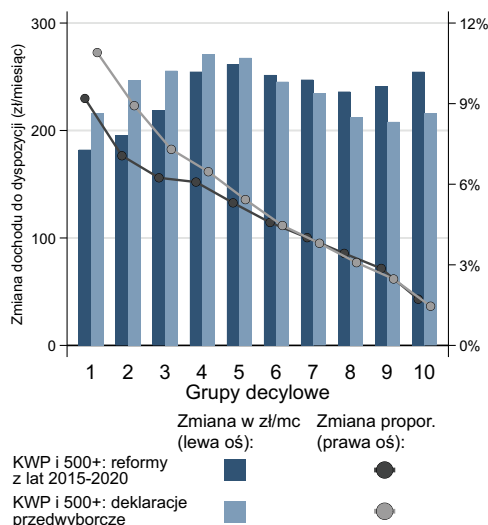
Wykres 1

Źródło: CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL na podstawie danych BBGD 2018 (przeważonych dla celów symulacyjnych i zindeksowanych do 2020 r.).

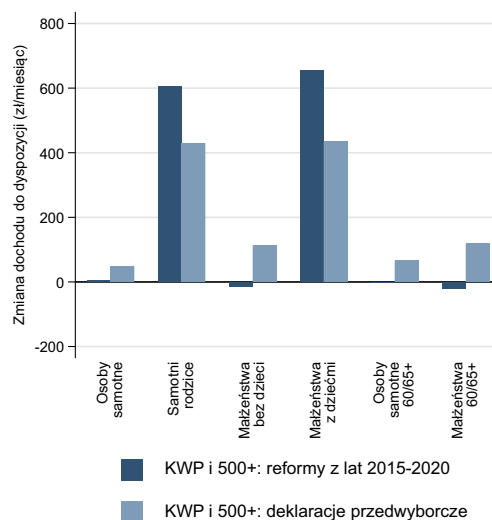
Uwagi: Zmiany względem systemu z roku 2015 zindeksowanego do 2020 r. (system (3) w Tabeli 1). Wyliczenia dotyczą wyłącznie zmian w systemie podatkowo-swiadczeniowym w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia 500+. Efekt zmian w obu parametrach przedstawiony osobno w części a) i b).

Wykres 2 Łączny wpływ pakietu modelowanych rozwiązań w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia wychowawczego 500+ na dochody gospodarstw domowych

a) według grup decylowych

b) według typów rodzin

Wykres 2

Źródło: CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL na podstawie danych BBGD 2018 (przeważonych dla celów symulacyjnych i zindeksowanych do 2020 r.).

Uwagi: Zmiany względem systemu z roku 2015 zindeksowanego do 2020 r. (system (3) w Tabeli 1). Wyliczenia dotyczą wyłącznie zmian w systemie podatkowo-swiadczeniowym w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia 500+. Efekt zmian w obu parametrach systemu przedstawiony łącznie.

Na rozszerzeniu programu i likwidacji kryterium dochodowego gospodarstwa z pierwszej grupy decylowej zyskały przeciętnie tylko 15,80 zł miesięcznie, podczas gdy gospodarstwa z trzech najwyższych grup decylowych odpowiednio 167,10, 175,70 i 177,10 zł miesięcznie. W wyniku rozszerzenia programu zmienił się też istotnie obraz proporcjonalnych korzyści gospodarstw, choć program nadal proporcjonalnie silniej wspiera gospodarstwa o niższych dochodach. Podczas gdy dochody gospodarstw z najniższej grupy decylowej w obecnym programie przeciętnie rosną o 9,2%, to w wersji programu zaproponowanej przed wyborami przez Prezydenta (i tylko nieznacznie różniącej się od programu funkcjonującego do połowy 2019 r.), dochody gospodarstw najuboższych rosłyby przeciętnie o 7,9%. Oznacza to, że różnica w proporcjonalnych korzyściach płynących z obu wersji programu wśród najuboższych gospodarstw wynosi jedynie 1,3 punktu procentowego, zaś w grupach decylowych od 4 do 8 różnica ta jest około dwa razy wyższa.

Efekty analizowanych rozwiązań w zakresie kwoty wolnej i świadczenia 500+ zaprezentowane oddzielnie na Wykresie 1, zostały przedstawione wspólnie na Wykresie 2. Wpływ obietnic dotyczących kwoty wolnej od podatku i świadczenia 500+ oraz rozwiązań faktycznie przyjętych w ramach tych instrumentów systemu podatkowo-swiadczeniowego od 2015 roku przedstawiono w podziale na grupy dochodowe (Wykres 2a) i typy rodzin (Wykres 2b). Porównanie efektów dochodowych obiecywanych i zrealizowanych zmian dotyczących tych dwóch elementów systemu wskazuje na nieco niższy efekt redystrybucyjny rozwiązań faktycznie wprowadzonych względem propozycji przedwyborczych Andrzeja Dudy. Przeciętnie na realizacji obietnic przedwyborczych w większym stopniu skorzystałyby gospodarstwa o niskich dochodach, podczas gdy dochód gospodarstw z najwyższych grup decylowych w ujęciu proporcjonalnym wzrósłby w niemal tym samym stopniu. Jednocześnie, w porównaniu do faktycznie wprowadzonych zmian, deklaracje przedwyborcze byłyby bardziej korzystne zarówno dla małżeństw w wieku produkcyjnym nieposiadających dzieci, jak i wśród osób w wieku emerytalnym (Wykres 2b). Na przykład, podczas gdy małżeństwa w wieku produkcyjnym nieposiadające dzieci w wyniku zmian faktycznie wprowadzonych w kwocie wolnej od podatku przeciętnie tracą 13,00 zł miesięcznie względem systemu z indeksowaną kwotą wolną, ich korzyści w scenariuszu zakładającym wzrost kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł rocznie dla wszystkich podatników wyniosłyby przeciętnie 112,50 złotych miesięcznie. Wartości te w przypadku małżeństw emerytów wynoszą odpowiednio -20,50 zł i 119,30 zł miesięcznie. Natomiast w porównaniu do deklaracji przedwyborczych, na pakiecie faktycznie wprowadzonym w życie wyraźnie korzystają rodziny z dziećmi w związku z upowszechnieniem świadczenia 500+. Różnica korzyści w stosunku do pakietu deklarowanego wśród rodziców samodzielnie wychowujących dzieci wynosi przeciętnie 174,70 zł miesięcznie, a w przypadku małżeństw z dziećmi – 221,80 zł miesięcznie.

4. Czy kwota wolna od podatku mogła wzrosnąć do 8 000 zł dla wszystkich podatników?

Realizacja obietnicy dotyczącej wyższej kwoty wolnej od podatku wynoszącej 8 000 zł dla wszystkich podatników rozliczających się według skali podatkowej zakończyła się na złożeniu przez Prezydenta inicjatywy legislacyjnej w dniu 30.11.2015 r. (Sejm RP 2015). Jak wynika z opisu przebiegu procesu legislacyjnego na stronie internetowej Sejmu, opiniowanie projektu tej zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych zakończyło się po pierwszym czytaniu skierowaniem go do Komisji Finansów Publicznych. Prac nad projektem nie kontynuowano, a w późniejszym okresie Sejm przyjął ustawę wprowadzającą nie tylko zmianę wysokości kwoty wolnej, ale również ogólnego sposobu jej funkcjonowania (Sejm RP 2016c, szerszy opis w Ramce 1). W kolejnych latach swej prezydentury Andrzej Duda nie podjął już kolejnych prób wprowadzenia tej deklaracji w życie. Co istotne z punktu widzenia analiz prezentowanych w niniejszym Komentarzu, trudno za barierę w realizacji tej obietnicy traktować ograniczenia związane z poziomem deficytu budżetowego, ponieważ roczny koszt upowszechnienia świadczenia wychowawczego 500+ poprzez likwidację w 2019 r. kryterium dochodowego na pierwsze dziecko, jest bardzo zbliżony do kosztu powszechnego podniesienia kwoty wolnej do 8 000 zł. W tej części Komentarza uwagę skupiono zatem na porównaniu konsekwencji decyzji o zniesieniu progu dochodowego w programie Rodzina 500+ z uniwersalnym podniesieniem kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł rocznie, zarówno z punktu widzenia kosztu obu rozwiązań dla sektora finansów publicznych, jak i w perspektywie dystrybucyjnej – rozkładu korzyści wśród gospodarstw domowych.

Całkowity roczny koszt tych dwóch rozwiązań jest bardzo podobny i wynosi odpowiednio 19,3 mld zł i 20,4 mld zł (Tabela 3). Wydaje się zatem, że z punktu widzenia poziomu deficytu sektora finansów publicznych, wprowadzenie każdego z nich miałyby podobne skutki. Jednak jak pokazano w Tabeli 3, całkowite roczne korzyści w wyniku podniesienia kwoty wolnej od podatku dla wszystkich podatników byłyby stosunkowo równo rozłożone wśród gospodarstw w całym rozkładzie dochodów. Jednocześnie gospodarstwa o najniższych dochodach odniosłyby znacząco wyższe korzyści w porównaniu do upowszechnienia programu Rodzina 500+ w 2019 r., które z kolei przyniosło najwięcej korzyści gospodarstwom w górnych grupach decylowych. Podczas gdy z całego kosztu upowszechnienia świadczenia 500+, wynoszącego niemal 20 mld zł rocznie, 28,8% trafia do 20% najbogatszych gospodarstw, to część przypadająca na 20% najuboższych gospodarstw wynosi zaledwie 6,1%. W przypadku podziału kosztu uniwersalnego podniesienia kwoty wolnej do 8 000 zł rocznie wartości te wynosiłyby odpowiednio 21,7% i 14,7%. Porównując proporcjonalny wpływ obu rozwiązań na dochody gospodarstw przedstawiony na Wykresie 3, realizacja podatkowej obietnicy przedwyborczej Andrzeja Dudy prowadziłaby do wzrostu dochodów gospodarstw w pierwszych trzech grupach decylowych o odpowiednio 2,7%, 3,4% i 3,3%. Natomiast upowszechnienie świadczenia wychowawczego 500+ w 2019 r. podniosło dochody gospodarstw w tych grupach jedynie o odpowiednio 0,7%, 1,6% i 2,2%. Z punktu widzenia najzamożniejszych gospodarstw oba rozwiązania miałyby podobny efekt, przekładając się na wzrost dochodów na poziomie około 1%.

Wydaje się zatem, że z punktu widzenia sytuacji budżetowej obietnica Prezydenta dotycząca uniwersalnego podniesienia kwoty wolnej od podatku była w takim samym stopniu możliwa do realizacji jak rozszerzenie programu 500+. Jednocześnie, wprowadzenie jej w życie byłoby korzystniejsze z punktu widzenia ograniczania ubóstwa i pomocy gospodarstwom o najniższych dochodach. Choć zniesienie progu dochodowego w świadczeniu wychowawczym może mieć pozytywny wpływ na poziom zatrudnienia rodziców, to szerokie obniżenie wysokości opodatkowania pracy w formie wyższej kwoty wolnej mogłoby stanowić istotny bodziec z punktu widzenia utrzymania lub zwiększania poziomu aktywności zawodowej dla wielu osób.

Tabela 3 Całkowite roczne korzyści gospodarstw w wyniku uniwersalnego podniesienia kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł i upowszechnienia programu Rodzina 500+ według dochodowych grup decylowych (w mld zł)

	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	łącznie
Rozszerzenie programu Rodzina 500+	0,30	0,87	1,39	1,83	2,04	2,30	2,39	2,62	2,75	2,82	19,32
Kwota wolna : 8 000 zł dla wszystkich	1,10	1,91	2,06	2,11	2,15	2,21	2,20	2,26	2,24	2,20	20,43

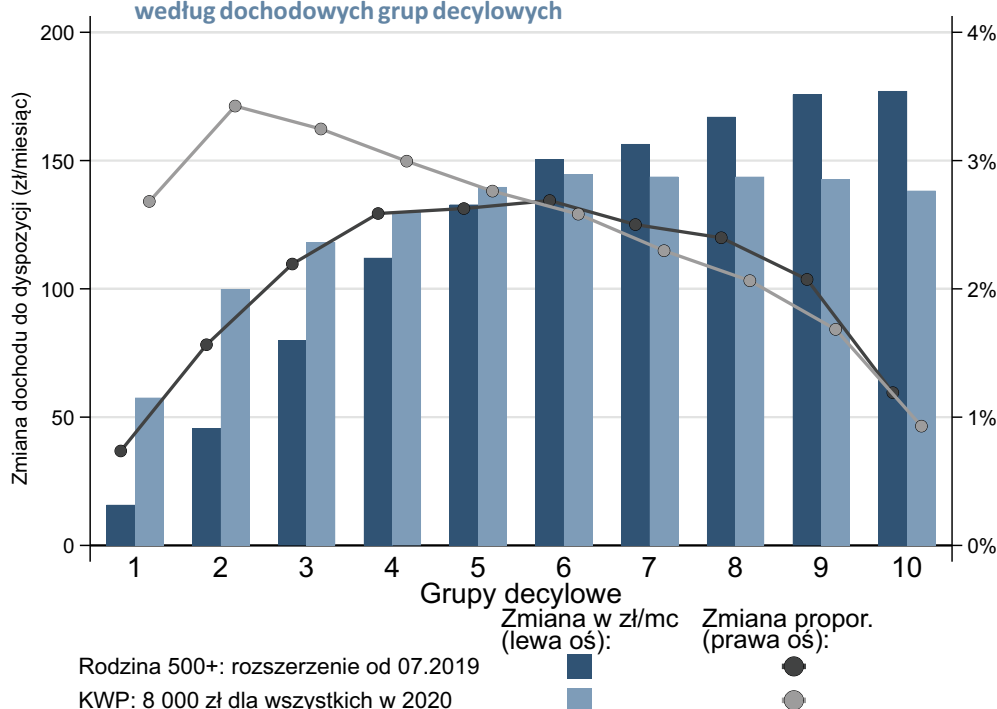
Tabela 3

Źródło: CenEA – obliczenia własne z wykorzystaniem modelu SIMPL na podstawie danych BBGD 2018 (przeznaczonych dla celów mikrosymulacyjnych i zindeksowanych do 2020 r.).

Uwagi: Zmiany względem systemu z roku 2015 zindeksowanego do 2020 r. (system (3) w Tabeli 1). Wyliczenia dotyczą wyłącznie zmian w systemie podatkowo-swiadczeniowym w zakresie kwoty wolnej od podatku i świadczenia 500+.

Wykres 3 Korzyści gospodarstw domowych w wyniku uniwersalnego podniesienia kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł i upowszechnienia programu Rodzina 500+ według dochodowych grup decylowych

Wykres 3
Źródło i uwagi: patrz Tabela 3.

Podsumowanie

W sytuacji, w której Polska gospodarka znalazła się po wybuchu pandemii COVID-19 wsparcie otrzymywane przez rodziny z dziećmi w ramach programu Rodzina 500+ stanowi istotne zabezpieczenie dochodów wielu rodzin, a wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+ znacząco ograniczyło ubóstwo wśród rodzin z dziećmi (Brzeziński i Najsztub 2017, Szarfenberg 2017). Obecnie funkcjonujący powszechny format programu Rodzina 500+ wprowadzony przez rząd Zjednoczonej Prawicy w 2019 r. znacząco wykracza zakresem wsparcia poza propozycje Andrzeja Dudy z prezydenckiej kampanii wyborczej w 2015 roku, a pełne roczne koszty tego programu są niemalże dwukrotnie wyższe względem programu ograniczonego progiem dochodowym w przypadku świadczeń na pierwsze dziecko w rodzinie. Jak pokazano w niniejszym Komentarzu, rozszerzenie programu, przyniosło korzyści głównie rodzinom o wysokich dochodach – 28,8% całkowitych kosztów upowszechnienia świadczenia 500+ trafia do gospodarstw domowych z dwóch najwyższych decylowych grup dochodowych, a jedynie 6,1% – do najbiedniejszych 20% populacji.

Co istotne, realizacja drugiej z obietnic przedwyborczych Andrzeja Dudy w zakresie systemu podatkowo-swiadczeniowego, a mianowicie podniesienie kwoty wolnej od podatku do 8 000 zł rocznie dla wszystkich podatników rozliczających się według skali, miałyby bardzo podobne konsekwencje dla sektora finansów publicznych, jak upowszechnienie programu Rodzina 500+. Do realizacji tej drugiej obietnicy jednak nie doszło, a rząd poprzestał na rozwiązaniu podnoszącym kwotę wolną od podatku do 8 000 zł rocznie jedynie dla osób, których roczny dochód podatkowy nie przekracza tej wartości. Co więcej, w kolejnych latach po wyborach wysokość kwoty wolnej od podatku, do której upoważniona jest większość podatników, była systematycznie „zamrażana” na poziomie 3 091 zł. Względem szybko rosnących zarobków, efektywnie przekłada się to na wzrost obciążeń podatkowych. Podniesienie dzisiaj kwoty wolnej od podatku dla wszystkich podatników do 8 000 zł rocznie, które kosztowałoby około 20,4 mld zł, przyniosłoby korzyści 12,7 mln gospodarstw domowych. Porównując efekt takiej zmiany z upowszechnieniem programu Rodzina 500+, przeciętnie byłoby ono korzystniejszym rozwiązaniem dla gospodarstw domowych o najniższych dochodach, przy niemal identycznym koszcie dla sektora finansów publicznych.

Obniżenie podatków za sprawą wyższej kwoty wolnej mogłoby być ważnym instrumentem polityki społeczno-gospodarczej w okresie niższej dynamiki gospodarczej, który czeka nas w najbliższym czasie. Wyższa kwota wolna ma szczególne znaczenie dla osób o niskich zarobkach i to zarówno z perspektywy wysokości ich dochodów, jak i motywacji do utrzymania lub podjęcia pracy, co w przypadku okresu spowolnienia gospodarczego i gorszej sytuacji na rynku pracy, może okazać się ważnym elementem wspomagającym wyjście gospodarki z kryzysu.

Bibliografia

Brzeziński, M., Najsztub, M. 2017. The impact of „Family 500+” programme on household incomes, poverty and inequality (Wpływ programu „Rodzina 500+” na dochody gospodarstw domowych, ubóstwo i nierówności). *Polityka Społeczna*, 13 (1 (ang)): 16-25.

Monitor Polski 2019. Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2020 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia.

<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20190001147>

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 2016. „Rodzina 500 plus” w Sejmie. Informacja prasowa 2 lutego 2016 r.

https://www.premier.gov.pl/files/files/informacja_prasowa.pdf

Myck, M., Kundera, M., Najsztub, M., Oczkowska, M. 2015. Przedwyborcze miliardy: jak je wydać i skąd je wziąć. II Raport Przedwyborczy CenEA.

Myck, M., Najsztub, M., Oczkowska, M., Trzciński, K. 2019a. Pakiet podatkowo-świadczeniowych rozwiązań rządu Zjednoczonej Prawicy. Raport Przedwyborczy CenEA 12/04/2019. <https://cenea.org.pl/pl/2019/04/12/pakiet-podatkowo-swadczeniowych-rozwiazan-rzadu-zjednoczonej-prawicy-2/>

Myck, M., Oczkowska, M., Trzciński, K. 2019b. Polityka podatkowo-świadczeniowa rządu Zjednoczonej Prawicy: program wyborczy i jego realizacja w latach 2015-2019. Raport Przedwyborczy CenEA 07/10/2019. <https://cenea.org.pl/pl/2019/10/07/polityka-podatkowo-swadczeniowa-rzadu-zjednoczonej-prawicy-program-wyborczy-i-jego-realizacja-w-latach-2015-2019/>

Myck, M., Oczkowska, M., Trzciński, K. 2020a. Zamknięte szkoły: warunki uczniów do nauki zdalnej w okresie pandemii COVID-19. Komentarz CenEA.

<https://cenea.org.pl/pl/2020/03/28/zamkniete-szkoly-warunki-uczniow-do-nauki-zdalnej-w-okresie-pandemii-covid-19/>

Myck, M., Oczkowska, M., Trzciński, K. 2020b. Skala ryzyka finansowego dla gospodarstw domowych: pierwsza fala konsekwencji gospodarczych pandemii COVID-19. Komentarz CenEA. <https://cenea.org.pl/pl/2020/03/23/skala-ryzyka-finansowego-dla-gospodarstw-domowych-pierwsza-fala-konsekwencji-gospodarczych-pandemii-covid-19/>

Myck, M., Trzciński, K. 2019. From Partial to Full Universality: The Family 500+ Programme in Poland and Its Labour Supply Implications. FREE Policy Brief.

<https://freepolicybriefs.org/2019/12/16/from-partial-to-full-universality-the-family-500-programme-in-poland-and-its-labour-supply-implications/>

PiS 2014. Zdrowie, rodzina, praca. Program Prawa i Sprawiedliwości 2014.

<http://pis.org.pl/dokumenty?page=2>

PiS 2015. Myśląc Polska. Konwencja Programowa Prawa i Sprawiedliwości oraz zjednoczonej prawicy, Katowice, 3-5 lipca 2015 r. Materiały konferencyjne.

<http://pis.org.pl/aktualnosci/konwencja-programowa-prawa-i-sprawiedliwosci-oraz-zjednoczonej-prawicy-myslac-polska>

RCL – Rządowe Centrum Legislacji 2015, Projekt ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dn. 02.12.2015 r.

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12279566/katalog/12326791#12326791>

Sejm RP 2015. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 51. Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=51>

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 2016a. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 216. Rządowy projekt ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

<http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=216>

Sejm RP 2016b. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 448. Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=448>

Bibliografia c.d.

Sejm RP 2016c. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 969. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=969>

Sejm RP 2016d. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 1033. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw. <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=3A48FF06468C920AC125806C005CA246>

Sejm RP 2016e. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 288. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=6898DF1D4EA88D0CC1257F65003E81DA>

Sejm RP 2017. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 1878. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1878>

Sejm RP 2019. Przebieg procesu legislacyjnego, druk nr 3387. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw. <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=CBDC01B2655C1DF4C12583DF0025C23D>

Szarfenberg, R. (2017) Wpływ świadczenia wychowawczego (500+) na ubóstwo na podstawie mikrosymulacji. Polityka Społeczna, 517 (4): 1-6.

TVN24.pl 2015. Duda zawarł umowę z wyborcami na piśmie. Cztery filary programu wyborczego, 28.02.2015 r. <https://tvn24.pl/polska/andrzej-duda-przedstawil-program-wyborczy-ra519743-3294109>

TVPinfo 2015. Reforma wieku emerytalnego, wzrost kwoty wolnej od podatku i likwidacja NFZ. Prezydent Duda dotrzyma słowa? <https://www.tvp.info/21111126/reforma-wieku-emerytalnego-wzrost-kwoty-wolnej-od-podatku-i-likwidacja-nfz-prezydent-duda-dotrzyma-slowa>

Analizy przedstawione w Raporcie są częścią mikrosymulacyjnego programu badawczego Fundacji Centrum Analiz Ekonomicznych, CenEA (www.cenea.org.pl). Dane wykorzystane w analizach pochodzą z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2018 i zostały udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny. Główny Urząd Statystyczny nie ponosi odpowiedzialności za wyniki przedstawione w Komentarzu i wnioski z nich płynące. Wnioski zawarte w Komentarzu opierają się na obliczeniach przeprowadzonych przez autorów przy użyciu modelu SIMPL. Autorzy chcieliby podziękować Arturowi Królowi za pomoc przy pracach nad Komentarzem.

CenEA jest niezależną, apolityczną jednostką naukowo-badawczą skupiającą się na analizie konsekwencji polityki społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. CenEA została założona przez Stockholm Institute of Transition Economics (SITE) i jest polskim partnerem FREE Network. Głównym kierunkiem badań naukowych CenEA są analizy na poziomie mikro, ze szczególnym uwzględnieniem analiz rynku pracy, sytuacji materialnej gospodarstw domowych, równości płci oraz procesu starzenia się populacji. CenEA jest polskim partnerem naukowym międzynarodowego projektu badawczego EUROMOD (europejski model mikrosymulacyjny) i prowadzi prace badawcze z wykorzystaniem polskiego modelu mikrosymulacyjnego SIMPL.

O autorach:

dr hab. Michał Myck jest dyrektorem i członkiem Zarządu CenEA. Monika Oczkowska i Kajetan Trzciński są analitykami w CenEA.

